

Ny teori vekker oppsikt:

Attentat-menn ville ikke drepe Hitler

Ville offiserene bak attentatet på Hitler slett ikke drepe ham? Denne fantasifulle tese forundret mange tyskere på 52-årsdagen for attentatet.

AASMUND WILLERSRUD

Berlin

Tradisjonen tro markerte Tyskland i går årsdagen for drapsforsøket på Hitler, 20. juli, 1944 med både offisielle seremonier og stille ettertanke. For den tyske nasjon etter krigen gjenstår all den avmakt overfor diktaturet som det mislykkede bombeattentatet etterlot seg. Hvorfor det gikk galt med dette modige initiativ som kunne forandret Tysklands og verdens historie, har ingen kunnet gi noen overbeviseende forklaring på.

Det gjør med sikkerhet heller ikke den 71 år gamle sosiologen Dietrich Schmidt-Hackenberg i Berlin. Men hans nylig utgitte bok «20. Juli 1944 - Das 'gescheiterte' Attentat» vekker oppsikt med teorien om at greve Claus von Stauffenberg og hans medsamensvorne med vitende og vilje lot angrepet slå feil. Bakgrunnen skulle være plutselig angst for at det kunne utløse en ny dolkestøtslegende som ville gjøre den myrdede tyrann til helt og martyr.

Sprengstoffekspert

Det som står fast, er at Stauffenberg 20. juli 1944 fløy fra Berlin til «Wolfschanze» i Øst-Preussen for å være med i en rådslagning med Hitler om den militære situasjon. Han ble ledsaget av sin ordonnans Werner von Haefen. I Stauffenbergs dokumentmappe befant det seg to sprengladninger, hver på én kilo, med tidsinnstilt tenning. Like før møtet med Hitler fjernet Stauffenberg sikringen på den ene bomben, og lot von Haefen ta med seg den andre.

Da vesken med bom-

ben eksploderte i konferanserommet, var den plassert helt i utkanten, slik at muligheten for å drepe Hitler var minst mulig, påpeker forfatteren Schmidt-Hackenberg. Han hevder at dette ikke skyldes en feilberegning fra sprengstoffeksperten Stauffenberg, men at han ombestemte seg i siste liten. Ifølge forfatteren skal det ha skjedd under den to timer lange flyturen fra Berlin. Angivelig var det generalmajor Helmut Stieff, som selv hørte til kretsen av motstandsfolk, som overbeviste Stauffenberg om den nye dolkestøtslegenden som kunne oppstå.

Vise viljen

Derfor ble det der og da utviklet en ny strategi, ifølge Schmidt-Hackenberg. Den gikk ut på at attentatet likevel skulle gjennomføres, for å demonstrere for all verden at det også fantes tysk vilje til motstand. Men uten at Hitler ble drept, for i så fall ville ansvaret for Tysklands nederlag - som på dette tidspunkt i 1944 alt kunne anes - bli lagt på motstandsmennene, og ikke Hitler, av det store flertall av tyskere.

Slik lyder i grove trekk den nye bokens tese, som knapt ville påkalt synderlig interesse om ikke den vel ansette ukeavisen Die Zeit hadde brettet den ut i en kritisk omtale foran 52-årsdagen for 20. juli. Faghistorikere påpeker at den som historisk teori mangler ethvert metodisk grunnlag.

Men påstanden rører ved en grunnleggende usikkerhet i den tyske nasjon. Fantet det virkelig, da nederlaget avtegnnet seg i 1944, ennå grunnlag for en ny dolkestøtslegende? Flertallet vil mene nei.

På årsdagen i går minnet representanter fra miljøpartiet De grønne om at man også bør ære den «lille mann» i Tyskland, som engasjerte seg mer enn man har vært klar over i forsøkene på å lamme Hitlers krigsmaskin.

110281